
EEN KOGELHOUTSKOOLZWAM *DALDINIA* SP. AANGESPOELD OP DE ZANDMOTOR - GERHARD C. CADÉE & HENK MULDER

De Zandmotor, het grote zandsuppletieproject bij Ter Heijde voor de kust van Zuid-Holland, is inmiddels beroemd om de vele interessante vondsten van fossiele botten (bijv. Mulder, 2013). Op zijn regelmatige speurtochten daar treft Henk niet alleen botten en schelpen aan maar soms ook andere raadselachtige voorwerpen, waaronder drijfzaden (Cadée & Mulder, 2018) en nu dan een zwam.

De foto (fig. 1) die Henk opstuurde van drie enigszins bolvormige zwarte knobbels op een stukje hout herinnerde Gerhard aan de Kogelhoutskoolzwam, *Daldinia concentrica*, die hij zelf ook vlak bij huis op Texel op dood hout had gevonden, maar niet uit aanspoelsel. De naam wijst al op de houtskoolachtige zwarte kleur. Het zijn de vruchtlichamen van een zwam, het grootste deel, het mycelium, leeft in meestal dood hout, dat het zo helpt af te breken.

Het bewijs dat het inderdaad deze zwam was, kon eigenlijk het beste geleverd worden als we hem doorzaagden om te zien of hij de typische concentrische gelaagdheid van afwisselend een donker en zilverig glanzende lichtere ringen vertoonde. Henk stuurde het rechter exemplaar van fig. 1 naar

Figuur 1. *Daldinia* sp. Zandmotor (foto: Henk Mulder).

Texel, waar bij doorzagen inderdaad bleek dat er wel een min of meer concentrische gelaagdheid valt te onderscheiden (fig. 2), maar misschien was hij nog te jong om een heel pakket van deze lagen te vertonen zoals te zien valt op fig. 3 en de vele foto's op internet van *D. concentrica*. Vandaar dat we het houden op *Daldinia* sp.

Figuur 2. Het rechter exemplaar van fig. 1 doorgesneden (foto: Gerhard Cadée).

D. concentrica groeit op dood hout van es, berk, beuk en eik. *Daldinia* is de afgelopen jaren in Nederland steeds algemener geworden nu men meer dood hout in parken en bossen laat liggen (Adema, 2008). Gezien het feit dat er alleen al in Noord Europa wel 5 soorten *Daldinia* voorkomen, die niet in het veld te onderscheiden zijn (Johanneson, 2000), is dit een reden te meer voor ons exemplaar geen soortnaam te gebruiken. *Daldinia* wordt tegenwoordig op veel plaatsen in Nederland gevonden (NMV verspreidings-atlas paddenstoelen online).

Er is heel weinig literatuur over zwammen in aanspoelsel. Alleen Gunn & Dennis (1976) beelden in hun inleiding enkele andere drijvende voorwerpen af die enige gelijkenis vertonen met drijvende vruchten en zaden zoals gallen en ook een zwam. De zwam die zij in fig. 3a afbeelden lijkt eveneens een *Daldinia*: hij vertoont ook de voor *Daldinia concentrica* typische concentrische lagen en er zit nog een stukje hout aan waarop hij groeide. Zij noemen het eenvoudig een 'fungus' (zwam). Er is geen reden aan te

nemen dat het exemplaar van de Zandmotor een fossiel is. Het zou aardig zijn om te weten of ze vaker aanspoelen op ons strand!

Figuur 3. *Daldinia concentrica* in bos bij Cardiff (foto: Gerhard Cadée).

LITERATUUR

- ADEMA, H., 2008. *Vliegenzwammen op het Rapenburg*. Ginkgo uitg. Leiden, 158 p.
- CADÉE, G.C. & H. MULDER, 2018. Een betelnoot van de Zandmotor. *Afzettingen WTKG*, in press.
- GUNN, C.R. & J.V. DENNIS, 1976. *World guide to tropical drift seeds and fruits*. Demeter Press, New York. 256 p.
- JOHANNESON, H., 2000. *Ecology of Daldinia spp. with special emphasis on Daldinia loculata*. Thesis Uppsala University (online).
- MULDER, H., 2013. Nieuwe vondsten op de Zandmotor; bosneushoorn en bosolifant. *Afzettingen WTKG* 34(3): 69-72.

e-mailadressen van de schrijvers:

gerhard.cadee@nioz.nl

hjmulder@kabelfoon.nl